

L'apropiació de la Valldigna

Enguany Santa Maria de la Valldigna compleix 700 anys. Ha estat una llarga història farcida d'adversitats, amb el saldo desolador d'un edifici en ruïnes, per bé que encara en alguna dependència sura l'aura d'un prestigi gòtic incontrovertible. Dos terratrèmols, la desamortització, el posterior espoli, que inclou la depredació del seu darrer propietari, han castigat durament el que fou el més importat monestir del País Valencià.

La bondat dels espais locals —allò que els historiadors anomenen “espais viscuts— passa pel fet que sovint esdevenen laboratoris on se segueix a la perfecció el rastre de la història general. En el tub d'assaig de la Valldigna s'obté la síntesi de la grandesa medieval, la decrepitud barroca, l'abolició del feudalisme i la *periferització* política del País Valencià dins l'estat espanyol. No és cap casualitat tampoc que l'emergència del valencianisme polític coincidís amb els primers intents de salvar la Valldigna d'una literal desaparició física. El monestir era el símbol d'una història pròpia que el franquisme havia fet mans i mànigues per liquidar. És la societat civil dels pobles de la Valldigna, i per extensió la de tot el país, la que guanya la batalla a la destrucció, i la que força el govern de la Generalitat Valenciana a adquirir el 1991 el conjunt d'edificacions que encara resten dempeus.

Però, què fer-ne del monestir? Ni l'administració socialista ni per descomptat els actuals inquilins del palau de la plaça de Manises han estat capaços de presentar un pla coherent de restauració ni de possibilitats d'ús, i fins i tot algunes dependències i en especial l'església s'han vist afectades greument en els últims anys. Feia l'efecte que amb limitades obres d'urgència hi havia prou per aquietar les antigues reivindicacions.

La imminència del set-centè aniversari i la pressió popular han fet canviar l'actitud del PP, un

partit que de seguida s'ha adonat de les gens negligibles possibilitats simbòliques dels venerables carreus gòtics, tot plegat afavorit per les anteriors inhibicions i el mutisme actual del PSPV i fins i tot el dels nacionalistes. Els assessors del PP han ensenyat al president Zaplana les virtuts de les apropiacions del llenguatge i de l'activisme cultural, una parcel·la monopolitzada gairebé en exclusiva per l'esquerra. En termes de capitalització, de rèdits segurs i en alça, la dreta posa en el seu punt de mira Blasco Ibáñez, Hernández, Aub, una miqueta de March i tot allò que, convenientment maquillat, serveix per esbombar la “*defensa de las senas de identidad del pueblo valenciano*”. Dues estades del mateix Zaplana al monestir de la Valldigna, un gest que mai no va

fer Lerma, completades amb actes protocol·laris on participen els presidents de les tres diputacions provincials —no les Corts ni, per descomptat, la Universitat— avalaria el sobtat i calculat interès d'una dreta miraculosament convertida a la causa de la defensa del patrimoni.

Fins ací res d'objectable, i tota la legitimitat té el PP per fer les manobres polítiques que considere oportunes. Ara bé, aquest inicial aterratge sobre la Valldigna ja presenta

els perfils de la ideologització perversa, com ara el segrest de qualsevol referència a l'obvi origen “català” del monestir, més l'exacerbació d'un frenètic localisme que compta amb la benedicció dels ajuntaments. Com l'any March, l'any Valldigna passarà sense pena ni glòria, i les institucions locals salvaran la cara a la Generalitat i al seu abúlic Consell de Cultura.

Així, doncs, el que en els seus orígens fou el símbol d'una resistència, porta el camí de convertir-se en l'instrument simbòlic d'un partit. La cultura domesticada proporciona, ben mirat, els millors rèdits de la impressionant operació inversora entre Morella i Oriola. I les pedres, més que els homes i les institucions, són més fàcilment apropiables per impostors sense escrúpols. ■

“El 700 aniversari i la pressió popular han fet canviar l'actitud del PP, un partit que de seguida s'ha adonat de les possibilitats simbòliques del monestir de Santa Maria de la Valldigna, tot plegat afavorit per les anteriors inhibicions dels socialistes.”